

ASRIY AN'ANALAR, TARIXIY VOQEALAR VA MILLY URF-ODATLARNI IFODALOVCHI INGLIZ FRAZELOGIZMLARNING XUSUSIYATLAR

B. B. Napasova (SamDCHTImagistranti)

Abstract: The article provides information about the specifics of the phraseological units, their etymology. They have been analyzed with several examples. Reaction to theoretical data.

Keywords: phrase, phraseology, phraseological unit, etymology

Ingliz tilidagi frazeologik birikmalarning kelib chiqishi etimologiyasi va manbalari bir-biridan salmoqli darajada farqlanadi. Ingliz tilidagi iboralarini kelib chiqishiga ko'ra asosiy uchta katta guruh bo'yicha tasniflab o'rganib chiqamiz:

1. Ingliz tilidagi ko'hna frazeologik birikmalar
2. Boshqa tillardan o'zlashtirilgan frazeologik birikmalar
3. Ingliz tilining zamon rivojlanishi bilan bog'liq frazeologik birliklar

Ingliz tilidagi aksariyat frazeologik birikmalarning mualliflari boshqa tillarda ham uchragani kabi noma'lumdir. Umuman olganda frazeologik birliklar, xususan ingliz tilidagi frazeologik birikmalar ham, millatning lingvistik salohiyatini, donishmandligi namoyish etadigan xalq tomonidan yaratilgan kichik asarlar hisoblanadi. Ko'pgina frazeologik birikmalar o'zida ingliz xalqining an'analari, odatlari va e'tiqodi, yashash tarzi va inglizlar tarixining biz bilgan va bilmagan voqealarini aks ettiradi. Deyarli barcha sohalarida oid frazeologik birikmalarning uchratish mumkin.

Aslini olganda, frazeologik birikmalarning tarkibidagi o'zaro birikkan so'zlarning o'z ma'nolarini o'zgartirishi bu – asosiy manbasi hisoblanadi. Ingliz tilidagi frazeologizmlar fondini boyitishda Bibliya va Shekspir ijodidan olingan iboralar salmoqli o'rinni egallaydi. Badiiy asarlardan, turli adabiyot manbalaridan olingan. Yozuvchilarning asarlari, bolalar she'riyati, ertaklar, karikaturalar ham frazeologizmlarning kelib chiqish manbasi uchun xizmat qiladi.

Odatlar, tarixiy haqiqatlar, an'analar va boshqalar bilan aloqador frazeologik birikmalarni ham ko'plab uchratishimiz mumkin. Aksariyat frazeologik birliklar qadimgi ingliz tilining so'z tartibida tuzilgan so'z birikmalari bo'lib, muallifi ham noma'lumdir.

Bunday keng tarqalgan frazeologik birikmalar xalq ijodi namunalaridir. Masalan:

Bang one's head against a brick wall - ilojisiz narsani amalga oshirishga urinish, behudaga urinmoq, o'zini o'tga-cho'qqa urmoq, o'lgan otni behudaga qamchilamoq;

Easy come easy go – oson kelgan oson ketgan, oson ketadi;

Every living soul – har bir tirik mavjudot, har bir tirik inson, hamma;

Ingliz xalqining an'ana va odatlari bilan bog'liq frazeologik birikmalar.

Keep a civil tongue – odob doirasida gapirmoq, so'zlashmoq, muloyim muomalada bo'lmoq, *Put all one's eggs in one basket* – "hamma tuxumni bitta savatga joylashtirmoq", bor e'tiborini bitta narsaga qaratmoq, hammasini bitta narsaga tikmoq; *From the cradle to the grave* – beshikdan to qabrgacha, tug'ilgandan o'lgunga qadar;

Aksariyat ingliz idiomalarining etimologiyasi tarix va yunon mifologiyalariga borib taqaladi. *Trojan horse* – dananlarning sovg'asi (Troyan oti) – tarixda makkorlik yashiringan sovg'a nomi bilan mashhur. Yunon afsonalariga ko'ra bu voqea Troya urushi bilan bog'liq.

Dananliklar Troyani uzoq qamal qilib qo'lg'a kiritolmagach ayyorlik yo'liga o'tadilar.Yog'ochdan ulkan ot yasab, uni Troya darvozasi oldida qoldiradilar.O'zlar xuddi mag'lubiyatni tan olib qaytib ketayotgandek ko'rsatishadi.

Ruhoniy Laokun danalarning bu otini ko'rib: "Men dananlardan hatto sovg'a olib kelganlardan ham qo'rqaman!" degan ogohlantirishlariga qaramay troyanlar otni shaharga sudrab ketishadi.Kech bo'lganda otning ichiga yashiringan danalar tashqariga chiqishib soqchilarni o'ldiradilar, shahar darvozalarini ochib qaytib kelgan o'rtoqlarini kiritib Troyani qo'lg'a kiritadilar.

Pyrrhic victory – Pirrik g'alabasi – bu g'olib shunchalik katta zarar keltirdik, bu mag'lubiyat bilan barobar tushdi.Pirrik g'alabasi g'oliblik emas uzoq muddat davomida rivojlanishga zarar etkazadigan mag'lubiyat deb tushiniladi. No.I agree.It was more of a Pyrrhic victory.

Ingliz frazeologizmlari orasida tarixining haqiqatlari bilan bog'langanlari han uchraydi. *Red – carpet treatment* – a'lohida e'tibor bilan, shahona e'tibor bilan.Angliya tarixida oliy tabaqali shaxslar va zodagonlarni poyiga qizil gilam solib alohida hurmat bilan ko'tib olishgan. Bu ibora mana shu udumga bori taqaladi. Ingliz xalqining milliy o'yinlaridan birining nomi *an aunt Sally* – Sally xola dir. Bu o'yin qoidasiga ko'ra yog'ochdan yasalgan ayol kishining boshu ustunga osilib, uning og'zidagi trubkani urib tushirish kerak bo'ladi.Tilshunoslarning taxminicha, Sally xola obrazi haqiqatda mavjud bo'lgan.Shu sababdan mahalliy bolalar tomonidan bu o'yin nomi aynan o'sha ayol nomiga qo'yilgan.

Maxsus tekshiruvlar natijasida badiiy asar qaharmonlari, munajjimlar bashoratlari, odamlarining tashqi qiyofasi, ikki hadli va boshqalarning nomlari bilan bog'liq frazeologizmlar guruhi ajratilgan. Bunday qayta ishlangan guruhlarda quyidagi guruhchalarni belgilashimiz mumkin:

1; Binomial – ikki so'z odatda va bog'lovchisi bilan birikadigan idioma turi.

Buda ikki so'zning tartibi aniq bo'ladi.

Heads or tails – heads – Britaniya tangasining monarxning boshi tushirilgan tomoni; dumlari esa boshqa tomoni.

Ikki hadli iboralarni qurilshiga ko'ra sinonimlar, antonimlar, omonimlar, ohangdoshlik, to, or, by so'zlari bilan bitta so'z ikkinichi marta kelishi kabi gurularga ajratish mumkin;

Sara's work is always very neat and tidy;

If you go for cheaper speakers, the sound quality may be a bit hit and miss. (ba'zan yaxshi ba'zan yomon) Insoniyat taraqqiyot bosqichlaridan o'tar ekan tilga ham rivojlanishi bilan birgalikda transport, biznes, pul, reklama, e'lonlar mavzularida ham bir qancha iboralar kirib keldi.Ko'pincha jurnalistlar biznes haqida yozayotganida e'tiborni tortish uchun bosh sarlohalarga iboralardan tez-tez foydalanishadi.

The bottom drops/falls out of the market – odamlar nimadir sotib olishni to'xtatdilar

A ballpark figure – taxminiy narx What's a ballpark figure for replacing the office furniture?

Shoot sky –high – keskin ko'tarildi. Oil prices shot sky-high last month.

Receive a windfall – kutilmagan pul olmoq

Zamonaviy iboralarni orasida reklamalar bilan bog'liqlari ham uchraydi. Bunday iboralar ko'pincha e'lonlarda o'quvchilarni tortish uchun xizmat qiladi:

Stand out from the crowd – boshqalardan farqli va yaxshiroq bo'ling!

Ingliz frazeologik birliklarning kelib chiqish etimologiyasi muhim ahamiyatga ega. Jahon tilshunoslari bu borada ko'plab ilmiy izlanishlar olib borganlar. Ushbu maqolada aksariyat ingliz iboralari qadimiy tarix bilan aloqadorligini bilib oldik. Shu bilan birga

frazeologik birlikmalarning paydo bo'lish yo'llari ancha muammoli bo'lib uning hali ochilmagan qirralari bor. Zamon rivojlanishi bilan frazeologik birliklar safiga yangilari kirib kelmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Little W. The Shorter Oxford Dictionary, Clementon. Press 1933.
2. Macmillan English Dictionary. New-York, 2010.
3. Mamatov A. Antonimiya asosida frazeologik shakllanish masalalari. // O'zbek tili va adabiyoti. O'zFAN., T., 1998, 6-son, 56-58-betlar.
4. Mednikova E.M.. Seminars in English Lexicology. M., 1978.
5. Oliver Goldsmith. She Stoops to Conquer. Toronto, 2003
6. Rahmatullayev Sh. O'zbek tilining izohli frazeologik lug'ati. T., 1978.
7. Sodiqov A., Abduazizov A., Irisqulov M.. Tilshunoslikka kirish. T., "O'qituvchi
8. Ашуров, шахобиддин, and фарида шукурова. "инглиз ва ўзбек тилларидаги фразеологик бирликлар этимологиясига оид айрим мулоҳазалар." международный журнал искусство слова 3.2 (2020).